ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1960

Vyhlásené: 11. 7. 1960 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

100

Ústavný zákon z 11. júla 1960
ÚSTAVA ČESKOSLOVENSKEJ SOCIALISTICKEJ REPUBLIKY

z 11. júla 1960

Národné zhromaždenie Československej republiky uznieslo sa na tomto ústavnom zákone:

VYHLÁSENIE

I

My pracujúci ľud Československa vyhlasujeme slávnostne:

Spoločenské zriadenie, za ktoré bojovali celé generácie našich robotníkov i ostatných pracujúcich a ktoré mali od víťazstva Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie pred očami ako vzor, stalo sa pod vedením Komunistickej strany Československa skutočnosťou aj u nás.

Socializmus v našej vlasti zvíťazil!

Vstúpili sme do nového obdobia našich dejín a sme odhodlaní ísť ďalej k novým, ešte vyšším cieľom. Dovršujúc socialistickú výstavbu, prechádzame k budovaniu vyspelej socialistickej spoločnosti a zhromažďujeme sily na prechod ku komunizmu. Po tejto ceste pôjdeme ďalej ruka v ruke s našim veľkým spojencom, bratským Sväzom sovietskych socialistických republík, a so všetkými ostatnými priateľskými krajinami svetovej socialistickej sústavy, pevným článkom ktorej je naša republika.

Chceme žiť v mieri a priateľstve so všetkými národmi sveta a prispievať k mierovému spolužitiu a k dobrým vzťahom medzi štátmi s rôznym spoločenským zriadením. Dôslednou mierovou politikou a všestranným rozvojom svojej krajiny budeme napomáhať tomu, aby sa všetky národy presvedčili o prednostiach socializmu, ktorý jediný vedie k blahu všetkého ľudstva.

II

Pred pätnástimi rokmi, v roku 1945, sa náš pracujúci ľud, oslobodený hrdinskou Sovietskou armádou z pút fašistickej okupácie, po skúsenostiach s buržoáznou republikou rozhodol budovať svoj oslobodený štát ako ľudovú demokraciu, ktorej poslaním bolo zabezpečiť mu pokojný vývoj k socializmu. Na čelo republiky stala si Komunistická strana Československa, osvedčený predvoj robotníckej triedy, zocelený v boji v dobe buržoáznej republiky a za okupácie. Posledný široko založený pokus medzinárodnej a vnútornej reakcie o zvrat tohto vývoja bol odrazený rozhodným vystúpením pracujúceho ľudu vo februári 1948.

Náš pracujúci ľud sa tak najprv zbavil pút cudzieho panstva a potom aj kapitalistického vykorisťovania a stal sa hospodárom svojej krajiny. Za týchto pätnásť rokov dokázal dosiahnuť svojou prácou a svojím cieľavedomým úsilím vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti také úspechy, aké boli za kapitalizmu nemysliteľné. Prednosti socialistického zriadenia sa prejavili aj u nás celkom jasne a presvedčivo.

Zmenila sa podstatne tvárnosť našej krajiny. Naše národné hospodárstvo sa rozvíja a silnie ako nikdy predtým. Výroba z roka na rok vzrastá a životná úroveň všetkých pracujúcich sa ustavične zvyšuje. Niet už u nás vykorisťovateľských tried, vykorisťovanie človeka človekom je navždy odstránené. Niet už hospodárskych kríz ani nezamestnanosti. Vzdelanie a kultúra sa stávajú všeobecným majetkom všetkých pracujúcich.

Obidva národy, ktoré vytvorili Československú republiku, Česi a Slováci, žijú v bratskej zhode. Spoločné budovanie socializmu umožnilo, aby Slovensko rýchle prekonalo svoju niekdajšiu zaostalosť a povznieslo sa na vysokú úroveň v priemysle i v pôdohospodárstve.

Československý štát, do ktorého sa zorganizoval pracujúci ľud na čele s robotníckou triedou, stal sa ľudovou organizáciou v najvlastnejšom slova zmysle - socialistickým štátom. V našej krajine boli už vyriešené všetky základné úlohy prechodu od kapitalistickej spoločnosti k spoločnosti socialistickej. Oslobodená ľudská práca stala sa základným činiteľom v celej našej spoločnosti. Je teraz nielen povinnosťou, ale aj vecou cti každého občana. Uskutočňuje sa už zásada socializmu:
„Každý podľa svojich schopností, každému podľa jeho práce!“

Ľudová demokracia ako cesta k socializmu sa úplne osvedčila: doviedla nás k jeho víťazstvu.

III

Všetko naše usilovanie smeruje teraz k tomu, aby sme vytvárali materiálne a duchovné predpoklady na prechod našej spoločnosti ku komunizmu.

Rozvíjajúc socialistickú štátnosť, budeme ďalej zdokonaľovať našu socialistickú demokraciu, rozširovať účasť pracujúcich na správe štátu a na riadení hospodárstva, upevňovať politickú a morálnu jednotu našej spoločnosti, zabezpečovať obranu krajiny, strážiť revolučné vymoženosti ľudu a vytvárať podmienky pre rozvoj všetkých jeho tvorivých schopností.

V ďalšom vývoji, keď sa práca stane prvou životnou potrebou, chceme dosiahnuť taký rozmach výrobných síl a také rozmnoženie bohatstva spoločnosti, aby bolo možné vyhovieť všetkým rastúcim potrebám spoločnosti i všestranného rozvoja každého jej člena. Potom bude možné prejsť k uskutočňovaniu najvyššej zásady rozdeľovania - zásady komunizmu:
„Každý podľa svojich schopností, každému podľa jeho potrieb!“

Aby sme utvrdili všetky doterajšie výsledky bojov a práce nášho ľudu a aby sme zároveň ukázali nezlomnú vôľu dospieť k cieľom ešte vyšším, uzákoňujeme dnes túto socialistickú ústavu našej republiky.

Prvá hlava
SPOLOČENSKÉ ZRIADENIE

Čl. 1

(1) Československá socialistická republika je socialistický štát založený na pevnom zväzku robotníkov, roľníkov a inteligencie, na čele ktorého je robotnícka trieda.

(2) Československá socialistická republika je jednotný štát dvoch rovnoprávnych bratských národov, Čechov a Slovákov.

(3) Československá socialistická republika patrí k svetovej socialistickej sústave; usiluje sa o priateľské vzťahy so všetkými národmi a o zabezpečenie trvalého mieru na celom svete.

Čl. 2

(1) Všetka moc v Československej socialistickej republike patrí pracujúcemu ľudu.

(2) Štátnu moc vykonáva pracujúci ľud zastupiteľskými sbormi, ktoré volí, kontroluje a ktoré sú mu zodpovedné.

(3) Zastupiteľské sbory pracujúceho ľudu v Československej socialistickej republike sú: Národné zhromaždenie, Slovenská národná rada a národné výbory. Od nich je odvodená právomoc ostatných orgánov štátu.

(4) Zastupiteľské sbory a všetky ostatné orgány štátu sa vo svojej činnosti opierajú o tvorivú iniciatívu a priamu účasť pracujúcich a ich organizácií.

Čl. 3

(1) Volebné právo do všetkých zastupiteľských sborov je všeobecné, rovné a priame s tajným hlasovaním. Voliť môže každý občan, ktorý dovŕšil 18 rokov. Zvolený môže byť každý občan, ktorý dovŕšil 21 rokov.

(2) Členovia zastupiteľských sborov - poslanci - sú povinní byť v stálom styku so svojimi voličmi, dbať na ich podnety, skladať im účty zo svojej činnosti a podávať im zprávy o činnosti sboru, ktorého sú členmi.

(3) Člen ktoréhokoľvek zastupiteľského sboru môže byť z rozhodnutia svojich voličov kedykoľvek odvolaný.

Čl. 4

Vedúcou silou v spoločnosti i v štáte je predvoj robotníckej triedy, Komunistická strana Československa, dobrovoľný bojový zväzok najaktívnejších a najuvedomelejších občanov z radov robotníkov, roľníkov a inteligencie.

Čl. 5

Na rozvíjanie spoločnej činnosti, na všestrannú a aktívnu účasť na živote spoločnosti a štátu a na uskutočňovanie svojich práv združujú sa pracujúci do dobrovoľných spoločenských organizácií, ktorými sú najmä Revolučné odborové hnutie, organizácie družstevné, organizácie mládeže, organizácie kultúrne, telovýchovné a iné; na spoločenské organizácie postupne prechádzajú niektoré úlohy štátnych orgánov.

Čl. 6

Národný front Čechov a Slovákov, v ktorom sú združené spoločenské organizácie, je politickým výrazom zväzku pracujúcich miest a vidieka, vedeného Komunistickou stranou Československa.

Čl. 7

(1) Ekonomickým základom Československej socialistickej republiky je socialistická hospodárska sústava, ktorá vylučuje akúkoľvek formu vykorisťovania človeka človekom.

(2) Socialistická hospodárska sústava, v ktorej sú výrobné prostriedky zospoločenštené a celé národné hospodárstvo je plánovite riadené, zabezpečuje pri uvedomelej spolupráci všetkých občanov mohutný rozvoj výroby a ustavičný vzostup životnej úrovne pracujúcich.

(3) Práca v socialistickej spoločnosti je prácou v prospech celku a zároveň v prospech pracovníka samého.

Čl. 8

(1) Socialistické spoločenské vlastníctvo má dve základné formy: štátne vlastníctvo, ktoré je vlastníctvom všetkého ľudu (národný majetok), a družstevné vlastníctvo (majetok ľudových družstiev).

(2) Národným majetkom sú najmä: nerastné bohatstvo a základné zdroje energie; základný lesný fond, vodné toky a prírodné liečivé zdroje; prostriedky priemyselnej výroby, hromadnej dopravy a spojov; peňažné a poisťovacie ústavy; rozhlas, televízia a film, ďalej aj najdôležitejšie spoločenské zariadenia, ako zariadenia zdravotnícke, školy a vedecké ústavy.

(3) Pôda združená na spoločné družstevné hospodárenie je v spoločenskom užívaní jednotných roľníckych družstiev.

Čl. 9

V medziach socialistickej hospodárskej sústavy je prípustné malé súkromné hospodárstvo založené na osobnej práci a vylučujúce vykorisťovanie cudzej pracovnej sily.

Čl. 10

(1) Osobné vlastníctvo občanov k spotrebným predmetom, najmä k predmetom osobnej a domácej potreby, rodinným domčekom, ako aj k úsporám nadobudnutým prácou je nedotknuteľné.

(2) Dedenie osobného majetku je zaručené.

Čl. 11

(1) Štát zriaďuje hospodárske organizácie, najmä národné podniky, ktorým zveruje časti národného majetku do správy ako samostatným právnickým osobám.

(2) Dobrovoľným združením pracujúcich roľníkov pre spoločnú socialistickú poľnohospodársku výrobu sú jednotné roľnícke družstvá. Štát všestranne podporuje ich rozvoj a účinne pomáha družstevnému roľníctvu rozvíjať socialistickú poľnohospodársku veľkovýrobu na základe pokrokovej vedy a techniky. V súlade so záujmom spoločnosti štát podporuje aj rozvoj iných ľudových družstiev.

(3) Všetka hospodárska činnosť štátnych aj iných socialistických hospodárskych organizácií sa rozvíja vo vzájomnom súlade a je riadená podľa zásad demokratického centralizmu. Pritom sa na všetkých stupňoch riadenia v najširšej miere sústavne uplatňuje účasť a tvorivá iniciatíva pracujúcich a ich spoločenských organizácií, najmä Revolučného odborového hnutia.

Čl. 12

(1) Celé národné hospodárstvo sa riadi štátnym plánom rozvoja národného hospodárstva, ktorý sa vypracúva a uskutočňuje za najširšej aktívnej účasti pracujúceho ľudu.

(2) Plán rozvoja národného hospodárstva a kultúry, ktorý sa vypracúva spravidla na obdobie piatich rokov, vyhlasuje sa zákonom a je v tomto období záväzným základom plánovania jednotlivých štátnych orgánov a hospodárskych organizácií.

(3) V súlade so štátnym plánom rozvoja národného hospodárstva sa každoročne vypracúva štátny rozpočet, ktorý sa vyhlasuje zákonom.

Čl. 13

(1) Všetky organizácie a všetci občania, ktorým pripadá akákoľvek úloha pri plnení štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva, sú povinní vynaložiť najvyššie úsilie a vyvinúť čo najväčšiu iniciatívu, aby sa úloha čo najlepšie splnila.

(2) Všetky hospodárske organizácie sú povinné v súlade s dlhodobými plánmi rozvoja národného hospodárstva sústavne vytvárať materiálno-technické i organizačné predpoklady svojej činnosti tak, aby mohli svoje plánované úlohy plniť.

Čl. 14

(1) Štát zameriava celú svoju politiku, najmä hospodársku, na to, aby všestranný rozvoj výroby na základe ustavičného pokroku vedy a techniky a zvyšovania produktivity práce zabezpečoval plný rozvoj socialistickej spoločnosti a vytváral predpoklady pre postupný prechod ku komunizmu, najmä tiež na prekonanie podstatných rozdielov medzi fyzickou a duševnou prácou a medzi mestom a vidiekom.

(2) Uskutočňovať tieto ciele umožňuje súdružská spolupráca Československej socialistickej republiky so Sväzom sovietskych socialistických republík a s ostatnými krajinami svetovej socialistickej sústavy. Túto spoluprácu, ktorá je založená na vzájomnej súdružskej pomoci a na medzinárodnej socialistickej deľbe práce, Československá socialistická republika sústavne rozvíja a upevňuje.

Čl. 15

(1) Štát uskutočňuje takú hospodársku, zdravotnícku, sociálnu a kultúrnu politiku, aby sa súbežne s rastom výroby, so vzostupom životnej úrovne obyvateľstva a s postupným skracovaním pracovného času neustále rozvíjali fyzické i duševné schopnosti všetkého ľudu.

(2) Štát sa stará o zveľaďovanie a všestrannú ochranu prírody a o zachovanie krajinných krás vlasti, aby tým vytváral stále bohatšie zdroje blahobytu ľudu a vhodné prostredie, ktoré by prospievalo zdraviu pracujúcich a umožňovalo ich zotavenie.

Čl. 16

(1) Celá kultúrna politika v Československu, rozvoj vzdelania, výchova a vyučovanie sa vedú v duchu vedeckého svetového názoru, marxizmu-leninizmu, a v úzkom spojení so životom a prácou ľudu.

(2) Štát spolu so spoločenskými organizáciami všemožne podporuje tvorivú činnosť vo vede a umení, usiluje sa o stále širšiu a hlbšiu vzdelanosť pracujúcich a o ich aktívnu účasť na vedeckej a umeleckej tvorbe a dbá o to, aby výsledky tejto činnosti slúžili všetkému ľudu.

(3) Štát a spoločenské organizácie sa sústavne usilujú o odstránenie prežitkov vykorisťovateľskej spoločnosti vo vedomí ľudí.

Čl. 17

(1) Všetci občania a všetky štátne a spoločenské organizácie sa v každom svojom konaní spravujú právnym poriadkom socialistického štátu a dbajú o plné uplatnenie socialistickej zákonnosti v živote spoločnosti.

(2) Spoločenské organizácie, plniac svoje poslanie, vedú občanov k zachovávaniu zákonov, k dodržiavaniu pracovnej disciplíny i pravidiel socialistického spolužitia a usilujú sa predchádzať a zamedzovať ich porušovanie.

Čl. 18

(1) Ústredné riadenie spoločnosti i štátu sa podľa zásady demokratického centralizmu spája so širokou právomocou a zodpovednosťou nižších orgánov za aktívnej účasti pracujúcich a s uplatnením ich tvorivej iniciatívy.

(2) Na základe vedeckého svetového názoru sa v spoločnosti pracujúcich plne uplatňujú výsledky vedy v riadení spoločnosti i v plánovaní jej ďalšieho rozvoja.

Druhá hlava
PRÁVA A POVINNOSTI OBČANOV

Čl. 19

(1) V spoločnosti pracujúcich, v ktorej je odstránené vykorisťovanie človeka človekom, sú rozvoj a záujmy každého jej príslušníka v súlade s rozvojom a záujmami celej spoločnosti. Práva, slobody a povinnosti občanov slúžia teda slobodnému, všestrannému rozvoju a uplatneniu osobnosti občanov a zároveň upevneniu a rozvoju socialistickej spoločnosti; s jej rozvojom sa ďalej rozširujú a prehlbujú.

(2) V spoločnosti pracujúcich môže jednotlivec dospieť k plnému rozvinutiu svojich schopností a k uplatneniu svojich oprávnených záujmov len aktívnou účasťou na rozvoji celej spoločnosti, predovšetkým patričným podielom na spoločenskej práci. Preto práca v prospech celku je prvoradou povinnosťou a právo na prácu prvoradým právom každého občana.

Čl. 20

(1) Všetci občania majú rovnaké práva a rovnaké povinnosti.

(2) Rovnoprávnosť všetkých občanov bez zreteľa na národnosť a rasu je zaručená.

(3) Muži a ženy majú rovnaké postavenie v rodine, v práci i vo verejnej činnosti.

(4) Spoločnosť pracujúcich zabezpečuje rovnoprávnosť občanov vytváraním rovnakých možností a rovnakých príležitostí vo všetkých oblastiach života spoločnosti.

Čl. 21

(1) Všetci občania majú právo na prácu a na odmenu za vykonanú prácu podľa jej množstva, akosti a spoločenského významu.

(2) Právo na prácu a na odmenu za ňu je zabezpečené celou socialistickou hospodárskou sústavou, ktorá nepozná hospodárske krízy ani nezamestnanosť a zaručuje ustavičné zvyšovanie reálnej odmeny za prácu.

(3) Štát zameriava svoju politiku tak, aby s rozvojom výroby a so vzrastom produktivity práce mohlo dochádzať k postupnému skracovaniu pracovného času bez zníženia mzdy.

Čl. 22

(1) Všetci pracujúci majú právo na odpočinok po vykonanej práci.

(2) Toto právo je zabezpečené zákonnou úpravou pracovného času a platenej dovolenky i starostlivosťou štátu a spoločenských organizácií o najplnšie využitie voľného času pracujúcich na ich zotavenie a pre ich kultúrny život.

Čl. 23

(1) Všetci pracujúci majú právo na ochranu zdravia a na liečebnú starostlivosť, ako aj právo na hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti pracovať.

(2) Tieto práva sú zabezpečené starostlivosťou štátu a spoločenských organizácií o predchádzanie vzniku chorôb, celou organizáciou zdravotníctva, sieťou liečebných a sociálnych zariadení, stále sa rozširujúcou bezplatnou liečebnou starostlivosťou, ako aj organizovanou starostlivosťou o bezpečnosť pri práci, nemocenským poistením a dôchodkovým zabezpečením.

Čl. 24

(1) Všetci občania majú právo na vzdelanie.

(2) Toto právo je zabezpečené základným školským vzdelaním všetkej mládeže, ktoré je do veku 15 rokov povinné a bezplatné, ako aj sústavou bezplatných škôl, ktorá v stále širšej miere poskytuje úplné stredné vzdelanie, všeobecné alebo odborné, a vzdelanie vysokoškolské. Na ďalšie prehĺbenie vzdelania slúži organizácia štúdia pracujúcich pri zamestnaní a bezplatného odborného školenia v závodoch a v jednotných roľníckych družstvách, i kultúrna a osvetová činnosť štátu a spoločenských organizácií.

(3) Celá výchova a všetko vyučovanie sú založené na vedeckom svetovom názore a na úzkom spojení školy so životom a prácou ľudu.

Čl. 25

Občanom maďarskej, ukrajinskej a poľskej národnosti zabezpečuje štát všetky možnosti a prostriedky na vzdelanie v materinskom jazyku a na kultúrny rozvoj.

Čl. 26

(1) Materstvo, manželstvo a rodina sú pod ochranou štátu.

(2) Štát a spoločnosť sa starajú o to, aby rodina bola zdravým základom rozvoja mládeže. Rodinám s viacerými deťmi poskytuje štát osobitné úľavy a podporu.

(3) Všetkým deťom a mládeži spoločnosť zabezpečuje všetky možnosti pre všestranný rozvoj telesných i duševných schopností. Tento rozvoj sa zabezpečuje starostlivosťou rodiny, štátu a spoločenských organizácií, ako aj osobitnou úpravou pracovných podmienok mládeže.

Čl. 27

Rovnoprávne uplatnenie žien v rodine, v práci a vo verejnej činnosti je zabezpečované osobitnou úpravou pracovných podmienok a osobitnou zdravotnou starostlivosťou pri tehotenstve a materstve, ďalej aj rozvojom zariadení a služieb umožňujúcich ženám využiť všetky schopnosti pre účasť na živote spoločnosti.

Čl. 28

(1) V súlade so záujmami pracujúceho ľudu je všetkým občanom zaručená sloboda prejavu vo všetkých oblastiach života spoločnosti, najmä tiež sloboda slova a tlače. Tieto slobody občania využívajú tak v záujme rozvoja svojej osobnosti a svojho tvorivého úsilia, ako aj na uplatňovanie svojej aktívnej účasti na správe štátu a na hospodárskej a kultúrnej výstavbe krajiny. Na ten istý cieľ sa zaručuje sloboda zhromažďovacia a sloboda pouličných sprievodov a manifestácií.

(2) Tieto slobody sú zabezpečené tým, že sa pracujúcim a ich organizáciám dávajú k dispozícii vydavateľstvá a tlačové podniky, verejné budovy, sály, priestranstvá, ako aj rozhlas, televízia a iné

prostriedky.

Čl. 29

Občania a organizácie majú právo obracať sa na zastupiteľské sbory a na ostatné štátne orgány s návrhmi, podnetmi a sťažnosťami; štátne orgány sú povinné ich zodpovedne a včas vybavovať.

Čl. 30

(1) Nedotknuteľnosť osoby je zaručená. Nikoho nemožno stíhať ako obvineného inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon. Nikoho nemožno vziať do väzby okrem prípadov zákonom ustanovených a na základe rozhodnutia súdu alebo prokurátora.

(2) Tresty možno ukladať len na základe zákona.

Čl. 31

Nedotknuteľnosť obydlia, listové tajomstvo a tajomstvo dopravovaných zpráv, ako aj sloboda pobytu sú zaručené.

Čl. 32

(1) Sloboda vyznania je zaručená. Každý môže vyznávať akúkoľvek náboženskú vieru, alebo byť bez vyznania, aj vykonávať náboženské úkony, pokiaľ to nie je v rozpore so zákonom.

(2) Náboženská viera alebo presvedčenie nemôže byť dôvodom pre to, aby niekto odopieral plniť občiansku povinnosť, ktorá je mu uložená zákonom.

Čl. 33

Československá socialistická republika poskytuje právo azylu cudzím štátnym príslušníkom prenasledovaným za bránenie záujmov pracujúceho ľudu, za účasť na národnooslobodzovacom boji, za vedeckú a umeleckú tvorbu alebo za činnosť na obranu mieru.

Čl. 34

Občania sú povinní zachovávať ústavu i ostatné zákony a v každom svojom konaní dbať na záujmy socialistického štátu a spoločnosti pracujúcich.

Čl. 35

Občania sú povinní chrániť a upevňovať socialistické vlastníctvo ako nedotknuteľný základ socialistického zriadenia a zdroj blahobytu pracujúceho ľudu, bohatstva a sily vlasti.

Čl. 36

Občania sú povinní svedomite a statočne vykonávať verejné funkcie, do ktorých ich pracujúci ľud povolal, a považovať ich plnenie v prospech spoločnosti za vec svojej cti.

Čl. 37

(1) Vrcholnou povinnosťou a vecou cti každého občana je obrana vlasti a jej socialistického zriadenia.

(2) Občania sú povinní vykonávať službu v ozbrojených silách podľa zákona.

Čl. 38

Neoddeliteľnou súčasťou občianskych povinností je úcta k právam spoluobčanov, ako aj uvedomelé zachovávanie pravidiel socialistického spolužitia.

Tretia hlava
NÁRODNÉ ZHROMAŽDENIE

Čl. 39

(1) Národné zhromaždenie je najvyšším orgánom štátnej moci Československej socialistickej republiky. Je jediným celoštátnym zákonodarným sborom.

(2) Národné zhromaždenie má 300 poslancov, ktorí sú ľudom volení, ľudu zodpovední a môžu byť ľudom odvolaní.

(3) Národné zhromaždenie sa volí na obdobie štyroch rokov.

(4) Podmienky výkonu volebného práva do Národného zhromaždenia i spôsob vykonávania volieb a odvolávania poslancov ustanovuje zákon.

Pôsobnosť Národného zhromaždenia

Čl. 40

(1) Národné zhromaždenie rokuje a uznáša sa o základných otázkach vnútornej a zahraničnej politiky štátu.

(2) Celou svojou činnosťou i prácou svojich orgánov a poslancov Národné zhromaždenie aktívne pôsobí, aby sa plnili úlohy socialistického štátu.

Čl. 41

(1) Národné zhromaždenie sa uznáša na ústave i na ostatných zákonoch a sleduje, ako sa vykonávajú. Schvaľuje najmä dlhodobé plány rozvoja národného hospodárstva a štátny rozpočet, skúma ako sa plnia, a prerokúva zprávy vlády o plnení ročných plánov a štátny záverečný účet.

(2) Národné zhromaždenie bdie nad zachovávaním ústavy. Môže zrušiť zákon Slovenskej národnej rady, nariadenie alebo uznesenie vlády a všeobecne záväzné nariadenia krajského národného výboru, ak odporujú ústave alebo inému zákonu.

Čl. 42

Národné zhromaždenie dáva súhlas k medzinárodným zmluvám politickým, k hospodárskym zmluvám všeobecnej povahy a k takým zmluvám, na vykonanie ktorých je potrebný zákon.

Čl. 43

(1) Národné zhromaždenie volí prezidenta republiky. Prezident republiky je mu za výkon svojej funkcie zodpovedný.

(2) Prezident republiky má právo, aby mu bolo udelené slovo v Národnom zhromaždení, kedykoľvek o to požiada.

Čl. 44

(1) Vláda po svojom vymenúvaní prezidentom republiky predstúpi pred Národné zhromaždenie a požiada ho, aby vyslovilo súhlas s jej programovým vyhlásením.

(2) Národné zhromaždenie sleduje a kontroluje činnosť vlády a jej členov. Vláda i jej členovia sú za svoju činnosť zodpovední Národnému zhromaždeniu, ktoré sa vyslovuje k ich vyhláseniam a zprávam.

(3) Národné zhromaždenie môže prezidentovi republiky navrhnúť, aby vládu alebo jej členov

odvolal.

Čl. 45

(1) Národné zhromaždenie má právo klásť otázky predsedovi i ostatným členom vlády vo veciach ich pôsobnosti. Predseda i ostatní členovia vlády sú povinní na dopyty poslancov odpovedať.

(2) Ak o to požiada Národné zhromaždenie, jeho predsedníctvo alebo výbor, je člen vlády povinný osobne prísť na schôdzu Národného zhromaždenia, jeho predsedníctva alebo jeho výboru.

(3) Predseda i ostatní členovia vlády majú právo zúčastniť sa schôdzok Národného zhromaždenia, jeho predsedníctva alebo výborov, a ak o to požiadajú, udelí sa im slovo.

Čl. 46

(1) Národné zhromaždenie volí Najvyšší súd a môže odvolávať jeho členov.

(2) Generálny prokurátor zodpovedá Národnému zhromaždeniu za výkon svojej funkcie. Národné zhromaždenie môže prezidentovi republiky navrhnúť, aby generálneho prokurátora z jeho funkcie odvolal.

(3) Národné zhromaždenie rokuje o zprávach Najvyššieho súdu a generálneho prokurátora o stave socialistickej zákonnosti.

Čl. 47

Národné zhromaždenie zákonom zriaďuje ministerstvá a ostatné ústredné orgány.

Čl. 48

Národné zhromaždenie ako najvyšší zastupiteľský sbor republiky zaoberá sa podnetmi národných výborov, rokuje o ich činnosti, zovšeobecňuje ich skúsenosti a uznáša sa na opatreniach pre zlepšenie ich výstavby a práce.

Čl. 49

Národné zhromaždenie sa uznáša o vypovedaní vojny, ak je Československá socialistická republika napadnutá alebo ak treba plniť medzinárodné zmluvné záväzky o spoločnej obrane proti napadnutiu.

Zasadanie Národného zhromaždenia

Čl. 50

(1) Zasadanie Národného zhromaždenia zvoláva prezident republiky najmenej dvakrát do roka. Zasadanie sa musí zvolať, ak o to žiada aspoň tretina poslancov.

(2) Zasadanie Národného zhromaždenia vyhlasuje za skončené prezident republiky.

Čl. 51

(1) Národné zhromaždenie je schopné uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých poslancov.

(2) Na platnosť uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov.

(3) Na prijatie ústavy alebo na jej zmenu, na uznesenie o vypovedaní vojny, na zmenu štátnych hraníc, ako aj na zvolenie prezidenta republiky je potrebný súhlas troch pätín všetkých poslancov.

(4) Schôdzky Národného zhromaždenia sú zásadne verejné.

(5) Zásady práce Národného zhromaždenia ustanovuje zákon o rokovacom a pracovnom poriadku Národného zhromaždenia.

Zákony

Čl. 52

(1) Návrhy zákonov môžu podávať poslanci Národného zhromaždenia, jeho výbory a jeho predsedníctvo, prezident republiky, vláda a Slovenská národná rada.

(2) Zákony podpisuje prezident republiky, predseda Národného zhromaždenia a predseda vlády.

(3) Na to, aby zákon nadobudol platnosť, musí byť vyhlásený spôsobom, ktorý ustanovuje zákon. Zákony vyhlasuje Predsedníctvo Národného zhromaždenia do 14 dní po ich schválení.

Výbory Národného zhromaždenia

Čl. 53

(1) Národné zhromaždenie zriaďuje výbory pre hlavné úseky štátnej a spoločenskej činnosti ako svoje pracovné a iniciatívne orgány.

(2) Národné zhromaždenie volí predsedov a ostatných členov výborov a môže ich kedykoľvek odvolať.

(3) Výbory Národného zhromaždenia sledujú a prerokúvajú plnenie úloh v hospodárskej a kultúrnej výstavbe a dávajú podnety k činnosti štátnych orgánov.

Čl. 54

(1) Výbory Národného zhromaždenia sa vo svojej činnosti opierajú o spoluprácu s pracujúcimi a ich organizáciami.

(2) Výbory majú právo pozývať na svoje schôdzky členov vlády i predstaviteľov iných štátnych orgánov a vyžadovať od nich informácie a zprávy.

(3) Výbory priberajú ku svojej práci vedcov, zlepšovateľov, technikov a iných popredných pracovníkov hospodárskeho a kultúrneho života.

Poslanci Národného zhromaždenia

Čl. 55

Platnosť voľby poslancov overuje Národné zhromaždenie. Robí tak na návrh mandátového výboru, ktorý si zvolí.

Čl. 56

Poslanec Národného zhromaždenia skladá na prvej schôdzke Národného zhromaždenia ktorej sa zúčastní, tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike a veci socializmu. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, spravovať sa ústavou a ostatnými zákonmi republiky a pracovať pre to, aby sa uvádzali do života.“

Čl. 57

(1) Poslanec Národného zhromaždenia je povinný pracovať vo svojom volebnom obvode, byť v stálom styku so svojimi voličmi, dbať na ich podnety a pravidelne im skladať zo svojej činnosti účty. Poslanec spolupracuje s národnými výbormi svojho volebného obvodu a pomáha im pri plnení ich úloh.

(2) Poslanec Národného zhromaždenia je povinný činne a iniciatívne sa zúčastňovať na práci

Národného zhromaždenia. Každý poslanec je zásadne povinný pracovať v niektorom výbore Národného zhromaždenia.

Čl. 58

Bez súhlasu Národného zhromaždenia nemožno poslanca Národného zhromaždenia trestne alebo kárne stíhať, ani naň nemožno uvaliť väzbu.

Predsedníctvo Národného zhromaždenia

Čl. 59

(1) Národné zhromaždenie si zo svojho stredu volí predsedníctvo o 30 členoch. Predsedníctvo sa skladá z predsedu Národného zhromaždenia, z podpredsedov, z predsedov výborov a z ďalších členov predsedníctva.

(2) Predsedníctvo sa volí na dobu celého volebného obdobia Národného zhromaždenia. Zotrváva vo svojej funkcii i po uplynutí volebného obdobia, dokiaľ si novozvolené Národného zhromaždenie nezvolí svoje predsedníctvo.

(3) Predsedníctvo Národného zhromaždenia a jeho členovia sú za svoju činnosť zodpovední Národnému zhromaždeniu. Národné zhromaždenie môže predsedníctvo i jeho členov kedykoľvek odvolať.

(4) Predsedníctvo Národného zhromaždenia sa uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých svojich členov.

Čl. 60

(1) Predsedníctvo Národného zhromaždenia riadi prácu Národného zhromaždenia.

(2) V čase, keď Národné zhromaždenie nezasadá, buď preto, že jeho zasadanie je skončené, alebo preto, že uplynulo volebné obdobie, pôsobnosť Národného zhromaždenia vykonáva predsedníctvo. Neprislúcha mu však voliť prezidenta republiky a uznášať sa na ústavných zákonoch. O vypovedaní vojny môže sa uznášať, len ak je zasadanie Národného zhromaždenia znemožnené mimoriadnymi udalosťami; na také uznesenie je potrebný súhlas troch pätín všetkých členov Predsedníctva Národného zhromaždenia. Opatrenia Predsedníctva Národného zhromaždenia vyplývajúce z tejto pôsobnosti musia byť schválené na najbližšom zasadaní Národného zhromaždenia, inak strácajú platnosť. Opatrenia, na ktoré by bol potrebný zákon, robí predsedníctvo vo forme zákonných opatrení, ktoré podpisuje prezident republiky, predseda Národného zhromaždenia a predseda vlády; zákonné opatrenia sa vyhlasujú podobne ako zákony.

(3) V čase, keď vláda vykonáva funkciu prezidenta republiky, prislúcha Predsedníctvu Národného zhromaždenia vymenúvať a odvolávať vládu a jej členov a poverovať ich riadením ministerstiev a iných ústredných orgánov.

(4) Predsedníctvo Národného zhromaždenia vyhlasuje voľby do Národného zhromaždenia a všeobecné voľby do zastupiteľských sborov.

Štvrtá hlava
PREZIDENT REPUBLIKY

Čl. 61

(1) Na čele štátu je prezident republiky, volený Národným zhromaždením ako predstaviteľ štátnej moci.

(2) Prezident republiky je za výkon svojej funkcie zodpovedný Národnému zhromaždeniu.

Čl. 62

(1) Prezident republiky:

1. zastupuje štát navonok, dojednáva a ratifikuje medzinárodné zmluvy. Dojednávanie medzinárodných zmlúv a dohôd, ku ktorým netreba súhlas Národného zhromaždenia, môže prezident republiky preniesť na vládu alebo s jej súhlasom na jej jednotlivých členov;
2. prijíma a poveruje vyslancov;
3. zvoláva zasadanie Národného zhromaždenia a vyhlasuje jeho zasadanie za skončené;
4. podpisuje zákony Národného zhromaždenia a zákonné opatrenia jeho predsedníctva;
5. má právo podávať Národnému zhromaždeniu zprávy o stave republiky a o závažných politických otázkach, predkladať mu návrhy potrebných opatrení a byť prítomný na schôdzkach Národného zhromaždenia;
6. vymenúva a odvoláva predsedu i ostatných členov vlády a poveruje ich riadením ministerstiev a ostatných ústredných orgánov;
7. má právo byť prítomný na schôdzkach vlády a predsedať im, vyžadovať si od vlády a od jej jednotlivých členov zprávy a prerokúvať s vládou alebo s jej členmi otázky, ktoré treba riešiť;
8. vymenúva vyšších štátnych funkcionárov v prípadoch, v ktorých to ustanovuje zákon; vymenúva a povyšuje generálov;
9. prepožičiava vyznamenania, ak na to nesplnomocní iný orgán;
10. má právo udeľovať amnestiu, odpúšťať a zmierňovať tresty uložené trestnými súdmi a nariaďovať, aby sa trestné súdne konanie nezačínalo alebo aby sa v ňom nepokračovalo;
11. je najvyšším veliteľom ozbrojených síl;
12. vyhlasuje na návrh vlády vojnový stav a na základe rozhodnutia Národného zhromaždenia vypovedá vojnu, ak je Československo napadnuté alebo ak treba plniť medzinárodné zmluvné záväzky o spoločnej obrane proti napadnutiu.

(2) Prezidentovi republiky prislúcha vykonávať i právomoci, ktoré nie sú výslovne v ústave uvedené, ak tak ustanovuje zákon.

Čl. 63

(1) Za prezidenta republiky môže byť zvolený každý občan voliteľný za poslanca Národného zhromaždenia. Zvolený je ten, pre koho sa vyslovia najmenej tri pätiny všetkých poslancov Národného zhromaždenia.

(2) Prezident republiky sa volí na obdobie piatich rokov. Ujíma sa výkonu svojej funkcie zložením sľubu.

(3) Prezident republiky nemôže byť zároveň poslancom Národného zhromaždenia, Slovenskej národnej rady alebo národného výboru, alebo členom vlády.

(4) Ak bude za prezidenta republiky zvolený poslanec alebo člen vlády, prestane odo dňa svojho zvolenia vykonávať doterajšiu funkciu. Dňom zloženia sľubu zaniká jeho mandát alebo členstvo vo vláde.

Čl. 64

Prezident republiky skladá pred Národným zhromaždením tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Československej socialistickej republiky a veci socializmu. Svoje povinnosti budem konať podľa vôle ľudu a v záujme ľudu, budem dbať o blaho republiky a zachovávať ústavu

a ostatné zákony socialistického štátu.“

Čl. 65

Ak sa uvoľní úrad prezidenta republiky a nový prezident ešte nie je zvolený a nezložil sľub, tak isto, keď prezident republiky nemôže zo závažných dôvodov svoj úrad vykonávať, prislúcha výkon jeho funkcií vláde. Vláda môže v takom prípade poveriť svojho predsedu výkonom niektorých právomocí prezidenta republiky; na predsedu vlády prechádza v tom čase najvyššie velenie nad ozbrojenými silami.

Piata hlava
VLÁDA

Čl. 66

(1) Vláda je najvyšším výkonným orgánom štátnej moci Československej socialistickej republiky.

(2) Vláda a jej členovia sú za výkon svojej funkcie zodpovední Národnému zhromaždeniu.

Čl. 67

Vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov.

Čl. 68

Vláda organizuje a zabezpečuje plnenie úloh socialistického štátu v oblasti hospodárskej a kultúrnej výstavby a zvyšovania životnej úrovne pracujúcich, i v oblasti upevňovania bezpečnosti krajiny a rozvíjania mierovej zahraničnej politiky.

Na tento cieľ najmä

1. zjednocuje, riadi a kontroluje činnosť ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy;
2. riadi a kontroluje prácu národných výborov;
3. pripravuje dlhodobé plány rozvoja národného hospodárstva a štátny rozpočet a zabezpečuje a kontroluje ich plnenie; na uskutočňovanie dlhodobých plánov rozvoja národného hospodárstva určuje ročné plány a predkladá správy o ich plnení Národnému zhromaždeniu;
4. zabezpečuje plnenie zákonov a dodržiavanie štátnej disciplíny, ochranu práv občanov a záujmov štátu;
5. vydáva uznesenia a nariadenia na základe zákonov a na ich vykonávanie; sleduje a zabezpečuje ich plnenie;
6. má právo predkladať návrhy zákonov Národnému zhromaždeniu a návrhy zákonných opatrení jeho predsedníctvu;
7. vymenúva štátnych funkcionárov a vedúcich hospodárskych organizácií, keď to ustanovuje zákon, a podáva návrh na vymenovanie funkcionárov, ktorých vymenúva prezident republiky.

Čl. 69

Členovia vlády skladajú do rúk prezidenta republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike a veci socializmu. Svoje povinnosti budem plniť podľa vôle ľudu a v záujme ľudu. Budem zachovávať ústavu a ostatné zákony a pracovať pre to, aby sa uvádzali do života.“

Čl. 70

(1) Národné zhromaždenie môže svojím uznesením navrhnúť prezidentovi republiky, aby odvolal vládu alebo ktoréhokoľvek jej člena. V takom prípade prezident republiky vládu alebo jej člena

odvolá.

(2) Vláda a jej členovia plnia úlohy v úzkej súčinnosti a spolupráci s Národným zhromaždením a jeho orgánmi.

Čl. 71

Po svojom vymenovaní prezidentom republiky vláda je povinná predstúpiť pred Národné zhromaždenie s programovým vyhlásením a požiadať ho, aby s ním vyslovilo súhlas.

Čl. 72

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy môžu na základe zákonov a vládnych nariadení a na ich vykonanie vydávať všeobecné záväzné právne predpisy.

Šiesta hlava
SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Čl. 73

(1) Slovenská národná rada je národným orgánom štátnej moci a správy na Slovensku.

(2) Slovenskú národnú radu tvoria poslanci Slovenskej národnej rady, ktorí sú volení ľudom na Slovensku, sú ľudu zodpovední a môžu byť ľudom odvolaní.

(3) Slovenská národná rada sa volí na obdobie štyroch rokov.

(4) Počet poslancov Slovenskej národnej rady, podmienky výkonu volebného práva do Slovenskej národnej rady i spôsob vykonávania volieb a odvolávania poslancov ustanovuje zákon Slovenskej národnej rady.

(5) Sídlom Slovenskej národnej rady je Bratislava.

Pôsobnosť Slovenskej národnej rady

Čl. 74

Do pôsobnosti Slovenskej národnej rady patrí:

a) uznášať sa v súlade s celoštátnym zákonodarstvom na zákonoch Slovenskej národnej rady vo veciach národnej alebo regionálnej povahy, pokiaľ na zabezpečenie všestranného hospodárskeho a kultúrneho rozvoja Slovenska vyžadujú osobitnú úpravu;

b) uznášať sa na zákonoch Slovenskej národnej rady v prípadoch, v ktorých ju na to Národné zhromaždenie splnomocní zákonom;

c) zúčastňovať sa na príprave štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a v rámci štátneho plánu súhrnne prerokúvať otázky rozvoja národného hospodárstva a kultúry na Slovensku;

d) prerokúvať a schvaľovať rozpočet Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou priamo riadených inštitúcií na Slovensku;

e) podávať návrhy zákonov Národnému zhromaždeniu;

f) vykonávať kontrolu v medziach vlastnej právomoci;

g) zabezpečovať v duchu rovnoprávnosti priaznivé podmienky pre všestranný rozvoj života občanov maďarskej a ukrajinskej národnosti;

h) voliť Predsedníctvo Slovenskej národnej rady a z jeho členov povereníkov Slovenskej národnej rady;

ch) prerokúvať zprávy predsedníctva, komisií a povereníkov Slovenskej národnej rady.

Zasadanie Slovenskej národnej rady

Čl. 75

(1) Zasadanie Slovenskej národnej rady zvoláva Predsedníctvo Slovenskej národnej rady najmenej dvakrát do roka. Zasadanie sa musí zvolať, ak to žiada aspoň tretina poslancov Slovenskej národnej rady.

(2) Zasadanie Slovenskej národnej rady vyhlasuje za skončené jej predsedníctvo.

Čl. 76

(1) Slovenská národná rada je schopná sa uznášať, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých poslancov. Na platnosť uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov.

(2) Schôdzky Slovenskej národnej rady sú zásadne verejné.

(3) Zásady práce Slovenskej národnej rady ustanovuje zákon Slovenskej národnej rady o rokovacom a pracovnom poriadku Slovenskej národnej rady.

Zákony Slovenskej národnej rady

Čl. 77

(1) Návrhy zákonov Slovenskej národnej rady môžu podávať poslanci, komisie a Predsedníctvo Slovenskej národnej rady.

(2) Zákony Slovenskej národnej rady podpisuje predseda Slovenskej národnej rady.

(3) Na to, aby zákon Slovenskej národnej rady nadobudol platnosť, musí byť vyhlásený spôsobom, ktorý ustanovuje zákon Slovenskej národnej rady. Zákony Slovenskej národnej rady vyhlasuje Predsedníctvo Slovenskej národnej rady do 14 dní po ich schválení.

Komisie Slovenskej národnej rady

Čl. 78

(1) Slovenská národná rada zriaďuje pre jednotlivé úseky svojej činnosti komisie Slovenskej národnej rady ako svoje iniciatívne, kontrolné a výkonné orgány.

(2) Komisie Slovenskej národnej rady sledujú plnenie úloh vyplývajúcich z hospodárskeho a kultúrneho rozvoja Slovenska, rokujú a uznášajú sa o nich, pomáhajú ich zabezpečovať a predkladajú svoje uznesenia a návrhy Slovenskej národnej rade a jej predsedníctvu.

(3) Komisie Slovenskej národnej rady sa vo svojej činnosti opierajú o spoluprácu s pracujúcimi a s ich organizáciami.

(4) Členov komisií Slovenskej národnej rady volí Slovenská národná rada zo svojich poslancov a z politických, hospodárskych, kultúrnych a iných pracovníkov na Slovensku. Za predsedov komisií volí Slovenská národná rada spravidla povereníkov Slovenskej národnej rady.

Poslanci Slovenskej národnej rady

Čl. 79

Platnosť voľby poslancov overuje Slovenská národná rada. Robí tak na návrh mandátovej komisie Slovenskej národnej rady, ktorú si zvolí.

Čl. 80

Poslanec Slovenskej národnej rady skladá na prvej schôdzke Slovenskej národnej rady, ktorej sa

zúčastní, tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike, veci socializmu a odkazu Slovenského národného povstania. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, spravovať sa ústavou a ostatnými zákonmi republiky a pracovať pre to, aby sa zákony uvádzali do života.“

Čl. 81

(1) Poslanec Slovenskej národnej rady je povinný pracovať vo svojom volebnom obvode, byť v stálom styku so svojimi voličmi, dbať na ich podnety a pravidelne skladať im účty zo svojej činnosti. Spolupracuje s národnými výbormi svojho volebného obvodu a pomáha im pri plnení ich úloh.

(2) Poslanec Slovenskej národnej rady je povinný činne a iniciatívne sa zúčastňovať na práci Slovenskej národnej rady a jej orgánov. Každý poslanec Slovenskej národnej rady je zásadne povinný pracovať v niektorej komisii Slovenskej národnej rady.

(3) Poslanec Slovenskej národnej rady môže byť zároveň poslancom Národného zhromaždenia.

Čl. 82

Bez súhlasu Slovenskej národnej rady nemožno poslanca Slovenskej národnej rady trestne alebo kárne stíhať, ani naň nemožno uvaliť väzbu.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady

Čl. 83

(1) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady má 16 členov. Skladá sa z predsedu Slovenskej národnej rady, z jej podpredsedov a z ďalších členov predsedníctva.

(2) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady volí Slovenská národná rada zo svojho stredu na celé volebné obdobie. Predsedníctvo zotrváva vo svojej funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, dokiaľ si novozvolená Slovenská národná rada nezvolí svoje predsedníctvo.

(3) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady a jeho členovia sú za svoju činnosť zodpovední Slovenskej národnej rade. Slovenská národná rada môže predsedníctvo i jeho členov kedykoľvek odvolať.

(4) Člen Predsedníctva Slovenskej národnej rady môže byť zároveň členom vlády.

Čl. 84

(1) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady je výkonným orgánom Slovenskej národnej rady v rámci jej právomoci. Zabezpečuje vykonávanie zákonov a dbá najmä o to, aby sa úlohy štátneho plánu na Slovensku plnili rovnomerne a v plnom súlade s plánom.

(2) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady riadi a zjednocuje prácu komisií a povereníkov Slovenskej národnej rady, prerokúva ich zprávy a pripravuje návrhy pre zasadanie Slovenskej národnej rady.

(3) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady vydáva uznesenia a nariadenia na základe zákonov Slovenskej národnej rady a na ich vykonanie.

(4) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady vymenúva a navrhuje štátnych funkcionárov na Slovensku v rozsahu určenom vládou.

Čl. 85

(1) Z členov Predsedníctva Slovenskej národnej rady volí Slovenská národná rada povereníkov

Slovenskej národnej rady; môže povereníkov Slovenskej národnej rady z ich funkcie kedykoľvek odvolať.

(2) Povereníci Slovenskej národnej rady pôsobia v odboroch štátnej správy, ktoré ustanovuje zákon.

(3) Povereníci Slovenskej národnej rady plnia zverené úlohy v medziach právomoci Slovenskej národnej rady. Ďalšie úlohy v hospodárskej a kultúrnej výstavbe Slovenska plnia v rozsahu určenom vládou.

Siedma hlava
NÁRODNÉ VÝBORY

Čl. 86

(1) Národné výbory - najširšia organizácia pracujúcich - sú orgánmi štátnej moci a správy v krajoch, okresoch a obciach.

(2) Národné výbory sú zložené z poslancov, ktorí sú ľudom volení, ľudu zodpovední a môžu byť ľudom odvolaní.

(3) Národné výbory sa volia na obdobie štyroch rokov.

(4) Podmienky výkonu volebného práva do národných výborov i spôsob vykonávania volieb a odvolávania poslancov národných výborov ustanovuje zákon.

Čl. 87

(1) Národné výbory vyvíjajú všetku svoju činnosť za stálej a činnej účasti pracujúcich svojich obvodov. Zapájajú tak pracujúcich v najširšej miere do správy štátu, využívajú ich skúsenosti a učia sa z nich.

(2) Národné výbory pracujú v úzkej súčinnosti s ostatnými organizáciami pracujúceho ľudu; opierajú sa o ich spoluprácu a pomáhajú im plniť ich úlohy.

Čl. 88

(1) Národné výbory a ich poslanci zodpovedajú svojim voličom za svoju činnosť.

(2) Poslanec národného výboru je povinný pracovať vo svojom volebnom obvode, byť v stálom styku so svojimi voličmi, radiť sa s nimi, dbať na ich podnety, skladať im účty zo svojej činnosti a podávať im zprávy o činnosti národného výboru.

(3) Poslanec národného výboru je povinný zúčastňovať sa iniciatívne na práci národného výboru a pracovať v niektorej jeho komisii.

(4) Poslanec národného výboru skladá na prvej schôdzke národného výboru, ktorej sa zúčastní, tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike a veci socializmu. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, spravovať sa ústavou a ostatnými zákonmi republiky a pracovať pre to, aby sa uvádzali do života.“

Čl. 89
Národné výbory za širokej účasti občanov

plánovite riadia, organizujú a zabezpečujú výstavbu v oblasti hospodárskej, kultúrnej, zdravotnej a sociálnej vo svojich územných obvodoch; k ich prvoradým úlohám patrí starostlivosť o stále dokonalejšie uspokojovanie hmotných i kultúrnych potrieb pracujúcich; za tým účelom zriaďujú hospodárske organizácie a kultúrne, zdravotnícke a sociálne zariadenia a riadia ich

činnosť;

zabezpečujú ochranu socialistického vlastníctva a všetkých vymožeností pracujúceho ľudu, socialistického poriadku v spoločnosti, dodržiavanie pravidiel socialistického spolužitia a upevňujú obranyschopnosť republiky;

zabezpečujú, aby sa zákony uvádzali do života, a dbajú o ich zachovávanie, zabezpečujú ochranu a uskutočňovanie práv a uplatnenie oprávnených záujmov pracujúcich a socialistických organizácií.

Čl. 90

(1) Národné výbory sa vo svojej činnosti riadia štátnym plánom rozvoja národného hospodárstva. Zúčastňujú sa na jeho vypracovaní a uskutočňovaní. V súlade s ním a na jeho základe určujú plán rozvoja svojho územného obvodu.

(2) Na zabezpečovanie úloh plánu disponujú s potrebnými materiálnymi a finančnými prostriedkami a využívajú ich ako zodpovední hospodári.

(3) Základom finančného hospodárenia národných výborov je ich rozpočet, ktorý si zostavujú a ktorý je súčasťou štátneho rozpočtu.

Čl. 91
Národné výbory sú krajské, okresné a v obciach mestské alebo miestne. V Prahe je Národný výbor hlavného mesta Prahy, v mestských obvodoch Prahy a niektorých ďalších miest sú obvodné národné výbory.

Čl. 92

Právomoc a zodpovednosť národných výborov jednotlivých stupňov sa určuje tak, aby národný výbor mohol za širokej účasti pracujúcich čo najúčinnejšie zabezpečovať hospodársky a kultúrny rozvoj i potreby občanov svojho obvodu.

Čl. 93

(1) Národné výbory spájajú vo svojej práci plnenie celoštátnych úloh so zabezpečovaním osobitných potrieb svojich obvodov a záujmov občanov.

(2) Národné výbory sa spravujú zásadou, že záujmy všetkého ľudu Československej socialistickej republiky sú nadradené záujmom čiastkovým a miestnym, a celou svojou činnosťou vychovávajú občanov k uvedomelému a dobrovoľnému plneniu povinností k spoločnosti a štátu.

Čl. 94

Národné výbory môžu na plnenie svojich úloh vydávať pre svoje obvody všeobecne záväzné nariadenia.

Čl. 95

(1) Národné výbory si vytvárajú radu, komisie a ďalšie orgány a riadia ich prácu.

(2) Rada pod vedením národného výboru riadi a zjednocuje prácu ostatných orgánov národného výboru i jeho organizácií a zariadení. Národný výbor ju volí zo svojich členov na celé funkčné obdobie. Rada i jej členovia sú za svoju činnosť zodpovední národnému výboru. Národný výbor ju i jej členov môže kedykoľvek odvolať.

(3) Komisie sú iniciatívnymi, kontrolnými a výkonnými orgánmi národného výboru pre jednotlivé odvetvia alebo úseky jeho činnosti. Sú na to vybavené potrebnou právomocou. Komisie, ktoré

národný výbor volí zo svojich členov a z ďalších občanov, prehlbujú sústavnú účasť pracujúcich na činnosti národného výboru. Sú zodpovedné národnému výboru a jeho rade.

Čl. 96

(1) Národné výbory vyšších stupňov usmerňujú a riadia činnosť národných výborov nižších stupňov. Dbajú pritom plne na ich právomoc a zodpovednosť. Opierajú sa o ich iniciatívu a skúsenosti a plnia svoje úlohy v stálej súčinnosti s nimi.

(2) Národné výbory sa vo svojej činnosti spravujú zákonmi a nariadeniami i uzneseniami vlády, ako aj uzneseniami a smernicami vyšších štátnych orgánov; uznesenia národného výboru nižšieho stupňa, ktoré im odporujú, môže národný výbor vyššieho stupňa alebo vláda zrušiť.

Ôsma hlava
SÚDY A PROKURATÚRA

Čl. 97

(1) Súdy a prokuratúra chránia socialistický štát, jeho spoločenské zriadenie i práva a oprávnené záujmy občanov a organizácií pracujúceho ľudu.

(2) Súdy a prokuratúra celou svojou činnosťou vychovávajú občanov k oddanosti vlasti a veci socializmu, k zachovávaniu zákonov a pravidiel socialistického spolužitia i k čestnému plneniu povinností k štátu a spoločnosti.

Súdy

Čl. 98

(1) Súdnictvo v Československej socialistickej republike vykonávajú volené a nezávislé ľudové súdy.

(2) Súdy sú: Najvyšší súd, krajské a okresné súdy, vojenské súdy, ako aj miestne ľudové súdy.

Čl. 99

(1) Najvyšší súd je najvyšším súdnym orgánom; dozerá na súdnu činnosť všetkých ostatných súdov. Sudcovia Najvyššieho súdu sú volení Národným zhromaždením.

(2) Sudcovia krajských súdov sú volení krajskými národnými výbormi.

(3) Sudcovia okresných súdov sú volení občanmi podľa všeobecného, priameho a rovného volebného práva s tajným hlasovaním.

(4) Najvyšší súd, krajské a okresné súdy sa volia na obdobie štyroch rokov.

(5) Vojenské súdy sa volia podľa osobitných predpisov.

Čl. 100

(1) Súdy rozhodujú zásadne v sboroch.

(2) Sbory Najvyššieho súdu, krajských, okresných a vojenských súdov sú zložené jednak zo sudcov, ktorí svoju funkciu vykonávajú ako svoje povolanie, jednak zo sudcov, ktorí ju vykonávajú popri svojom zamestnaní. Jedni i druhí sudcovia sú pri rozhodovaní rovní.

Čl. 101

(1) Na ďalšie prehlbovanie účasti pracujúcich na výkone súdnictva volia sa v miestach a na pracoviskách miestne ľudové súdy.

(2) Miestne ľudové súdy prispievajú k upevňovaniu socialistickej zákonnosti, k zabezpečovaniu spoločenského poriadku a pravidiel socialistického spolužitia.

(3) Rozsah právomoci miestnych ľudových súdov, spôsob, ako sa zriaďujú, ich volebné obdobie i zásady ich organizácie a konania ustanovuje zákon.

Čl. 102

(1) Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a sú viazaní jedine právnym poriadkom socialistického štátu. Sú povinní spravovať sa zákonmi a inými právnymi predpismi a vykladať ich v súlade so socialistickým právnym vedomím.

(2) Sudcovia sú povinní podávať svojim voličom alebo zastupiteľskému sboru, ktorý ich zvolil, zprávy o svojej činnosti a o činnosti súdu, ktorého sú členmi. Sudcovia môžu byť odvolaní voličmi alebo zastupiteľským orgánom, ktorý ich zvolil; podmienky a spôsob odvolávania sudcov ustanovuje zákon.

Čl. 103

(1) Súdy postupujú v konaní tak, aby sa zistil skutočný stav veci, a pri svojom rozhodovaní z neho vychádzajú.

(2) Pojednávanie pred všetkými súdmi je zásadne ústne a verejné; verejnosť môže byť vylúčená len v prípadoch ustanovených zákonom.

(3) Obvinenému sa zabezpečuje právo obhajoby.

(4) Rozsudky sa vyhlasujú v mene republiky a vždy verejne.

Prokuratúra

Čl. 104

Dozor nad dôsledným vykonávaním a zachovávaním zákonov a iných právnych predpisov ministerstvami a inými orgánmi štátnej správy, národnými výbormi, súdmi, hospodárskymi a inými organizáciami i občanmi prislúcha prokuratúre; na jej čele stojí generálny prokurátor.

Čl. 105

(1) Generálneho prokurátora vymenúva a odvoláva prezident republiky.

(2) Generálny prokurátor je zodpovedný Národnému zhromaždeniu.

Čl. 106

Orgány prokuratúry sú podriadené jedine generálnemu prokurátorovi a vykonávajú svoje funkcie nezávisle od miestnych orgánov. Pri celej svojej činnosti sa opierajú o iniciatívu pracujúceho ľudu a jeho organizácií.

Deviata hlava
VŠEOBECNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Čl. 107

(1) Územie Československej socialistickej republiky tvorí jednotný a nedeliteľný celok.

(2) Štátne hranice môžu byť zmenené len ústavným zákonom.

(3) Územná organizácia Československej socialistickej republiky je usporiadaná so zreteľom na

hospodárske, politické, sociálne a kultúrne potreby celej spoločnosti tak, aby všestranne napomáhala jej ďalší rozvoj a zabezpečovala čo najširšiu účasť pracujúcich na správe štátu a na riadení hospodárskej a kultúrnej výstavby.

Čl. 108

Štátne občianstvo sa nadobúda a stráca za podmienok, ktoré ustanovuje zákon.

Čl. 109

Hlavným mestom Československej socialistickej republiky je Praha.

Čl. 110

(1) Štátny znak Československej socialistickej republiky tvorí červený štít tvaru husitskej pavézy s päťramennou hviezdou v hornej časti, na ktorom je biely dvojchvostý lev majúci na hrudi červený štítok s modrou siluetou Kriváňa a vatrou zlatej farby. Kresba znaku je zlatá.

(2) Štátna vlajka Československej socialistickej republiky sa skladá z dolného poľa červeného a horného bieleho, medzi ktoré je vsunutý modrý klin od žrde k stredu vlajky.

(3) Podrobnosti o štátnom znaku a o štátnej vlajke i spôsob ich používania ustanovuje zákon.

Čl. 111

(1) Ústava sa môže meniť iba ústavným zákonom.

(2) Zákony ani iné právne predpisy nesmú odporovať ústave. Výklad a používanie všetkých právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou.

Čl. 112

(1) Ústava nadobúda účinnosť dňom, keď bola schválená Národným zhromaždením.

(2) Týmto dňom stráca platnosť doterajšia ústava i ostatné ústavné zákony, ktoré ju menili a dopĺňali.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, 813 11 Bratislava,
tel.: +421 2 888 91 864, +421 2 888 91 865, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.